

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
TƏHSİL NAZİRLİYİ

Ümumtəhsil Məktəblərində Məktəbdaxili
Qiymətləndirmənin Aparılması barədə
TƏLİMAT

Bakı 2012

Təqdim olunan Təlimat Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 03 iyun 2010-cu il tarixli, 103 nömrəli qərarı ilə təsdiq olunmuş “Ümumi təhsilin dövlət standartları və proqramları (kurikulumları)” və 13 yanvar 2009-cu il tarixli, 09 nömrəli qərarı ilə təsdiq olunmuş “Azərbaycan Respublikasının ümumi təhsil sistemində Qiymətləndirmə Konsepsiyası” əsasında fənn kurikulumları tətbiq olunan siniflərdə məktəbdaxili qiymətləndirmənin aparılmasını müəyyən edir:

1. Ümumi müddəalar

- .1.** Məktəbdaxili qiymətləndirmə diaqnostik (ilkin səviyyənin qiymətləndirilməsi), formativ (fəaliyyətin qiymətləndirilməsi), summativ (kiçik, böyük və yekun) qiymətləndirmələrdən ibarətdir.
- .2.** Diaqnostik qiymətləndirmə şagirdin bilik və bacarıqlarının ilkin səviyyəsini müəyyən-ləşdirməklə müəllim üçün şagirdlərin potensial imkanlarını nəzərə alan təlim strategiyalarının seçilməsinə xidmət edir.
- .3.** Formativ qiymətləndirmə şagirdin məzmun standartlarından irəli gələn bilik və bacarıqlara nail olması üçün onun fəaliyyətini izləmək məqsədi ilə aparılır.
- .4.** Summativ qiymətləndirmə təlim prosesində müəyyən mərhələlərə (tədris vahidinin, yarımilin sonunda) yekun vurmaqla, müvafiq məzmun standartlarına uyğun qiymətləndirmə standartları əsasında hazırlanmış vasitələrlə şagirdin nailiyyətini qiymətləndirmək məqsədilə aparılır.
- .5.** Diaqnostik, formativ və summativ qiymətləndirmələr sistemli şəkildə yeni fənn kurikulumları tətbiq olunan siniflərdə həyata keçirilir.

2. Diaqnostik qiymətləndirmə

- 2.1** Diaqnostik qiymətləndirmə müəllim üçün təlim strategiyasını müəyyənləşdirməyə xidmət edir. Bir qayda olaraq, təhsil səviyyəsinin, dərslərin, tədris vahidlərinin əvvəlində sinifdəki şagirdlərin bilik və bacarıqları, eyni zamanda şagirdin ümumi təhsil müəssisəsindən digərinə gəldikdə, sinfi dəyişdikdə və digər zəruri hallarda onun bilik və bacarıqları haqqında məlumat toplamaq, şagirdin fərdi yanaşmasını təmin etmək məqsədilə aparılır.
- 2.2** Diaqnostik qiymətləndirmənin üsul və vasitələri fənn müəllimi tərəfindən müəyyənləşdirilir və aparılır.
- 2.3** Diaqnostik qiymətləndirmə vasitələri bir qayda olaraq, standartlar üzrə əldə olunmuş bilik və bacarıqlar əsasında hazırlanır (ibtidai təhsil səviyyəsinin birinci sinfində dərslərin əvvəli istisna edilməklə).
- 2.4** Diaqnostik qiymətləndirmə məqsədinə uyğun olaraq iki formada keçirilir: davamlı və qısamüddətli.
- 2.5** Davamlı diaqnostik qiymətləndirmə, adətən, təhsil səviyyəsinin və dərslərin əvvəlində bir neçə dərslərin müəyyən hissəsində aparılır.
- 2.6** Davamlı diaqnostik qiymətləndirmənin məqsədi sinifdəki şagirdlərin bilik və bacarıqlarının mövcud vəziyyətini öyrənməkdir.
- 2.7** Davamlı diaqnostik qiymətləndirmədə müəllim şagirdin bilik və bacarıqlarının daxil olduğu inkişaf sahələrini (idraki, fiziki, sosial-emosional, hərəkət) öyrəndiyinə görə daha çox müşahidə üsulundan və bu üsulu reallaşdıran vasitədən – müşahidə cədvəlindən istifadə edir. Şagird haqqında daha ətraflı məlumat toplamaq üçün valideynlərlə və digər fənn müəllimləri ilə əməkdaşlıq üsulundan və sorğu vasitələrindən istifadə edilir.
- 2.8** Qısamüddətli diaqnostik qiymətləndirmə, adətən, tədris vahidlərinin əvvəlində bir dərslərin müəyyən hissəsində aparılır.
- 2.9** Qısamüddətli diaqnostik qiymətləndirmənin məqsədi şagirdin fənn üzrə zəruri bilik və bacarıqları haqqında məlumat toplamaqdır.
- 2.10** Qısamüddətli diaqnostik qiymətləndirmədə müəllim şagirdin hər hansı bir bəhs və bölmə üzrə bilik və bacarıqlarını yoxladığına görə tapşırıqvermə, müsahibə, layihə kimi qiymətləndirmə üsullarından və müvafiq olaraq çalışma, şifahi sual-cavab, təqdimat vasitələrindən istifadə edir.
- 2.11** Diaqnostik qiymətləndirmənin nəticələri rəsmi sənədlərdə qeyd olunmur, yazılı qeydlər sinif və şagird portfoliosunda saxlanılır.

3. Formativ qiymətləndirmə

- 3.1.**Formativ qiymətləndirmə şagirdin məzmun standartlarından irəli gələn bilik və bacarıqların mənimsənilməsinə yönəlmiş fəaliyyətini izləmək, bu zaman qarşıya çıxan problemləri aradan qaldırmaq və təhsilə istiqamətləndirmək məqsədilə aparılır.
- 3.2.**Formativ qiymətləndirmə dərsi müşayiət edən prosesdir. Fənn üzrə aparılan formativ qiymətləndirmə şagirdin ehtiyaclarını öyrənmək, uğur qazana bilməməsinin səbəblərini araşdırmaq və onun inkişafını təmin etmək məqsədilə müntəzəm olaraq həyata keçirilir.
- 3.3.**Fənni tədris edən müəllim formativ qiymətləndirmə aparmaq üçün məzmun standartları əsasında qiymətləndirmə meyarlarını müəyyənləşdirməlidir. Qiymətləndirmə meyarları birbaşa məzmun standartlarından çıxarılarkən məzmun kənarında qalmamalıdır, çünki məzmun standartlarındakı fəaliyyət konkret dərslər üzərində icra olunur. *Məsələn:* IV sinif Həyat bilgisi fənni üzrə “2.4.2. Hüquq və vəzifələri barədə kiçik təqdimatlar edir”, “1.4.2. Ekologiyanın qorunması ilə bağlı kiçik təqdimatlar edir” standartlarında təqdim etmə bacarığının izlənilməsi zəruriləşir. Bu bacarıq yuxarıdakı standartların məzmununa uyğun olaraq, müxtəlif dərslərdə “Ekologiya” və ya “Uşaq hüquqları və vəzifələri” mövzuları üzərində icra olunur. Nəticədə formativ qiymətləndirmə zamanı müəllim şagirdlərin standartlarda tələb olunan bacarıqlara yiyələnməsi üçün onların fəaliyyətini konkret mövzular üzrə izləməyə müvəffəq olur.
- 3.4.**Eyni bir standart dərslərdəki bir neçə mövzu ilə reallaşdığına görə həmin standartlardan çıxan qiymətləndirmə meyarları növbəti müvafiq dərslərdə də istifadə edilir.
- 3.5.**Formativ qiymətləndirmə zamanı müşahidə üsulu və müşahidə vərəqləri vasitəsindən, müsahibə üsulu və şifahi nitq bacarıqları üzrə qeydiyyat vərəqi vasitəsindən, yazı üsulu və yazı işləri, imla, inşa, esse, ifadə, məsələ, misal həlli vasitəsindən, oxu üsulu və mətnlər vasitəsindən, layihə üsulu, ayrı-ayrı şagirdlərin və ya qrupların hazırladığı təqdimat vasitəsindən istifadə olunur.
- 3.6.**Formativ qiymətləndirmə rəsmi qiymətləndirmə deyil, nəticələr formativ qiymətləndirmə jurnalı və məktəbli kitabçasında şagirdin idraki və hərəkəti fəaliyyətinin səviyyələrinə uyğun sözlərlə ifadə olunur. Heç bir rəqəm və simvoldan, “mənimsəyir”, “mənimsəmir”, “bilir”, “bilmir”, “yaxşı”, “orta”, “zəif” və digər bu kimi ifadələrdən istifadə olunmur.
- 3.7.**Müəllim formativ qiymətləndirmədə şagirdin fəaliyyətini bütün dərslər boyu izləyir, nəticələri yazmaq üçün dərslərin sonunda **6 dəqiqəyədək vaxt ayırır.**
- 3.8.**Eyni bir standart bir neçə dərslərdə reallaşdığına görə formativ qiymətləndirmə zamanı jurnalda şagirdin adının qarşısında hər dərslərdə qeydlərin olması mütləq deyil.

- 3.9.** Sınıf iki yarımqrupa bölündükdə həmin fənn müəllimləri hər bir şagirdin fəaliyyəti barədə qeydləri onun hansı yarımqrupda olmasından asılı olmayaraq, adının qarşısında yazır.
- 3.10.** Formativ qiymətləndirmə jurnalındakı qeydlər məktəbli kitabçasında da yazılır.

4. Formativ qiymətləndirmənin icra mexanizmi

4.1. Formativ qiymətləndirməni həyata keçirən müəllim aşağıdakıları bilməlidir:

4.1.1 Fənn üzrə hər bir dərs müəyyən məzmun standartlarının reallaşdırılmasına xidmət edir.

4.1.2. Hər dərsdə müəllim təlim prosesini şagirdlərin məzmun standartlarının tələblərinə uyğun bilik və bacarıqlara *yiylənməsinə* yönəltməlidir.

4.1.3. Şagirdlər fəaliyyətlərində potensial imkanları daxilində həmin bacarıqlara yiylənmənin müxtəlif səviyyələrini nümayiş etdirə bilərlər.

4.1.4. Qaydaların 3.3. bəndinə uyğun olaraq, müəllim əvvəlcədən hazırladığı qiymətləndirmə meyarları əsasında şagirdlərin müşahidə oluna biləcək fəaliyyət səviyyəsini zəif, orta, yüksək olmaqla qruplaşdırmalı və şagirdin adının qarşısında fəaliyyətinə uyğun müvafiq qeydlərini yazmalıdır. Formativ qiymətləndirmədə müəllim əvvəlcədən proqnozlaşdırmadığı və dərs prosesində müşahidə etdiyi fəaliyyətləri də uyğun ifadələrlə təsvir edə bilər.

QEYD: Müəllimlərin nəzərinə!

Təqdim edilən nümunələrdə standartlardakı məzmunun kənarında qalmasına baxmayaraq, müəllim şagirdləri formativ qiymətləndirərkən məzmunu nəzərə almalıdır. Təlimatın 3.3. bəndinə uyğun olaraq, şagird bacarığa yiylənməni müəyyən məzmun üzərində icra edir. Bacarığa yiylənmənin məzmunla vəhdətdə qiymətləndirilməsi müəllimin öz yaradıcılığının məhsulu olmalıdır. Verilən nümunələrdə müəllim şagirdlərin fəaliyyət səviyyələri üzrə qeydlərini məzmun üzərində yazılı izah edə bilər.

Müəllim dərslərin sonunda formativ qiymətləndirmə jurnalında şagirdlərin adının qarşısında və məktəbli kitabçasında onların fəaliyyətinə uyğun, nümunələrdə verilməyən məzmunu nəzərə almaqla da zəruri qeydləri edir.

Formativ qiymətləndirmənin aparılmasına dair nümunələr:

Azərbaycan dili

V sinif

Standart

1.2.2. Fikirlərini konkret fakt və nümunələrlə əsaslandırır.

2.1.2. Sözü həqiqi və ya məcazi mənada işləndiyini müəyyənləşdirir.

Qiymətləndirmə meyarları:

1. Mühakimə yürütmə;
2. Fikri əsaslandırma;
3. Sözlərin semantik xüsusiyyətlərini müəyyənləşdirmə.

Standartlardan irəli gələn tələblərə yiyələnmə prosesində müəllim şagirdlərin aşağıdakı fəaliyyətlərini müşahidə edə bilər.

Zəif	Orta	Yüksək
Mühakimə yürütməkdə çətinlik çəkir.	Mühakimələri mətndəki əsas fikri qismən əhatə edir.	Əsas fikirlə bağlı sərbəst mühakimə yürüdə bilir.
Fikirlərini müəllimin və yoldaşlarının verdiyi sualların köməyi ilə ifadə edir.	Faktları dəqiq olmasa da, sərbəst fikir söyləyir.	Fikirlərini dəqiq fakt və nümunələrlə əsaslandırır.
Mətndəki sözlərin semantik xüsusiyyətlərini sualların köməyi ilə müəyyənləşdirir.	Sözlərin semantik xüsusiyyətlərini yalnız tanış mətn daxilində müəyyənləşdirir.	Tanış olmayan mətnə sözlərin semantik xüsusiyyətlərini müəyyənləşdirir və nümunələrlə izah edir.

Nümunə:

1. Mühakimə yürütməkdə çətinlik çəkir.
2. Mühakimələri mətndəki əsas fikri qismən əhatə edir.
3. Əsas fikirlə bağlı sərbəst mühakimə yürüdə bilir.
4. Fikirlərini müəllimin və yoldaşlarının verdiyi sualların köməyi ilə ifadə edir.
5. Faktları dəqiq olmasa da, sərbəst fikir söyləyir.
6. Fikirlərini dəqiq fakt və nümunələrlə əsaslandırır.
7. Mətndəki sözlərin semantik xüsusiyyətlərini sualların köməyi ilə müəyyənləşdirir.
8. Sözlərin semantik xüsusiyyətlərini yalnız tanış mətn daxilində müəyyənləşdirir.
9. Tanış olmayan mətnə sözlərin semantik xüsusiyyətlərini müəyyənləşdirir və nümunələrlə izah edir.

Riyaziyyat

III sinif

Standart:

- 1.1.5. 1000 dairəsində ədədləri müxtəlif ekvivalent formalarda təsvir edir.
- 1.1.6. 1000 dairəsində ədədləri düzünə və tərsinə on-on, yüz-yüz ritmik sayır.

Qiymətləndirmə meyarları:

1. Təsviretmə.
2. Təqdimetmə.

Zəif	Orta	Yüksək
Əyani vəsaitlərin köməyi ilə təsvir edir.	Əyani vəsaitlərin köməyi ilə izahlı təsvir edir.	Nümunələr qurmaqla izahlı təsvir edir.
Ədədləri on-on yalnız düzünə saymaqla təqdim edir.	Ədədləri on-on, yüz-yüz yalnız düzünə saymaqla təqdim edir.	Ədədləri on-on, yüz-yüz düzünə və tərsinə saymaqla təqdim edir.

Nümunə:

1. Əyani vəsaitlərin köməyi ilə təsvir edir.
2. Əyani vəsaitlərin köməyi ilə izahlı təsvir edir.
3. Nümunələr qurmaqla izahlı təsvir edir.
4. Ədədləri on-on yalnız düzünə saymaqla təqdim edir.
5. Ədədləri on-on, yüz-yüz yalnız düzünə saymaqla təqdim edir.
6. Ədədləri on-on, yüz-yüz düzünə və tərsinə saymaqla təqdim edir.

Azərbaycan tarixi

V sinif

Standart:

- 1.1.2. Sadə xronoloji məsələləri həll edir.
- 2.1.2. Xəritələrdə Azərbaycan ərazisini və mühüm tarixi abidələri müəyyənləşdirir.
- 3.1.2. Xalqın mənafeyinin qorunmasında dövlətin rolunu dəyərləndirir.

Qiymətləndirmə meyarları:

1. Xronoloji məsələləri həll etmə
2. Xəritədə məkanı müəyyənləşdirmə
3. Dəyərləndirmə

Zəif	Orta	Yüksək
Hadisələrin xronoloji çərçivəsini müəyyənləşdirir, məsələni həll edə bilmir.	Tarixi faktların xronoloji ardıcılığını müəyyənləşdirir.	Xronoloji məsələləri həll edir.
Öyrədilən məkanı xəritədə çətinliklə müəyyənləşdirir.	Xəritədə məkanları mövzu üzrə müəyyənləşdirir.	Xəritədə məkanı dəqiq müəyyənləşdirir.
Hadisələri, faktları yalnız təsvir edir, dəyərləndirmir.	Hadisələri, faktları məzmununa istinad etməklə dəyərləndirir.	Hadisələri, faktları zaman və məkan daxilində faktlarla sərbəst dəyərləndirir.

Nümunə:

1. Hadisələrin xronoloji çərçivəsini müəyyənləşdirir, məsələni həll edə bilmir.
2. Tarixi faktların xronoloji ardıcılığını müəyyənləşdirir.
3. Xronoloji məsələləri həll edir.
4. Öyrədilən məkanı xəritədə çətinliklə müəyyənləşdirir.
5. Xəritədə məkanları mövzu üzrə müəyyənləşdirir.
6. Xəritədə məkanı dəqiq müəyyənləşdirir.
7. Hadisələri, faktları yalnız təsvir edir, dəyərləndirmir.
8. Hadisələri, faktları məzmununa istinad etməklə dəyərləndirir.
9. Hadisələri, faktları zaman və məkan daxilində faktlarla sərbəst dəyərləndirir.

Həyat bilgisi

IV sinif

Standart:

2.4.2. Hüquq və vəzifələri barədə kiçik təqdimatlar edir.

Qiymətləndirmə meyarları:

1. Təqdimetmə

Zəif	Orta	Yüksək
Faktları sadalayır, mahiyyətini izah edə bilmir.	Faktların səciyyəvi xüsusiyyətlərini mətn əsasında təqdim edir, nitqi rabitəli deyil.	Nümunələrə əsaslanmaqla sərbəst təqdimat edir.

Nümunə:

1. Faktları sadalayır, mahiyyətini izah edə bilmir.
2. Faktların səciyyəvi xüsusiyyətlərini mətn əsasında təqdim edir, nitqi rabitəli deyil.
3. Nümunələrə əsaslanmaqla sərbəst təqdimat edir.

Fiziki tərbiyə

V sinif

Standart:

- 2.2.3 Müxtəlif təyinatlı estafetləri, oyunları icra edir.

Qiymətləndirmə meyarları:

1. Hərəkətləri icra etmə.

Müəllim şagirdin standartlardan irəli gələn bacarıqlara yiyələnməsi prosesində onların aşağıdakı fəaliyyətlərini müşahidə edə bilər:

Zəif	Orta	Yüksək
Hərəkətin icrası qüsurludur.	Hərəkətin icrasında kiçik qeyri-dəqiqliyə yol verir.	Hərəkətləri nümunələrə müvafiq icra edir.

Nümunə:

1. Hərəkətin icrası qüsurludur.
2. Hərəkətin icrasında kiçik qeyri-dəqiqliyə yol verir.
3. Hərəkətləri nümunələrə müvafiq icra edir.

6. Summativ qiymətləndirmə

6.1. Summativ qiymətləndirmə kiçik, böyük və yekun olmaqla üç yerə ayrılır.

6.2. Kiçik summativ qiymətləndirmə bəhs və ya bölmələrin sonunda müəllim tərəfindən, böyük summativ qiymətləndirmə isə yarımillərin sonunda ümumi təhsil müəssisəsinin rəhbərliyinin və ya orada yaradılan müvafiq komissiyanın nəzarəti ilə fənni tədris edən müəllim tərəfindən aparılır. Yekun qiymətləndirmə təhsil səviyyələrinin sonunda buraxılış imtahanları şəklində aparılır.

6.3. Summativ qiymətləndirmələrin nəticələri keçirildiyi tarixdə sinif jurnalında qeyd olunur.

6.4. Kiçik summativ qiymətləndirmə fənn kurikulumları tətbiq olunan siniflərdə bəhs və ya bölmələrin sonunda altı həftədən gec olmayaraq müəllim tərəfindən keçirilir. Onun nəticələri yarımillik qiymətlərin hesablanmasında nəzərə alınır.

- 6.5.** Kiçik summativ qiymətləndirmənin keçirilməsi üçün vaxt fənni tədris edən müəllim tərəfindən müəyyənləşdirilərək qiymətləndirmə vasitələri hazırlanır. Böyük summativ qiymətləndirmə vasitələri isə Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinin tövsiyələri əsasında yerli təhsili idarə edən orqanlar və ümumi təhsil müəssisəsi rəhbərliyinin təşkil etdiyi komissiya tərəfindən hazırlanır.
- 6.6.** Kiçik summativ qiymətləndirmə bir dərs saati və ya dərs saatının bir hissəsində aparıla bilər. Bu müddət fənni tədris edən müəllim tərəfindən müəyyənləşdirilir.
- 6.7.** Yarımillərin sonunda böyük summativ qiymətləndirmənin bir dərs saati ərzində keçirilməsi illik planlaşdırmada nəzərdə tutulur.
- 6.8.** Kiçik və böyük summativ qiymətləndirmə vasitələri asan, orta, çətin olmaqla hazırlanır. Asan tapşırıqlar idrakın bilmə mərhələsinə aid olub şagirdin hər hansı bir məlumatı bilməsini və yadda saxlamasını ölçür. Orta səviyyəli tapşırıqlar idrakın anlama, tətbiq və təhlil mərhələsinə aid olub şagirdin səbəb-nəticə əlaqələrini anlamaq, tətbiq etmək, müqayisə etmək və fərqləndirmək kimi bacarıqlarını qiymətləndirir. Çətin səviyyəli tapşırıqlar idrakın sintez və dəyərləndirmə mərhələsinə aid olub şagirdin sintez etmək, qarşılaşdırmaq, dəyərləndirmək, qərar qəbul etmək bacarıqlarını ölçür.
- 6.9.** Kiçik summativ qiymətləndirmənin keçirildiyi gün dərsdə iştirak etməyən şagirdin sinif jurnalında adının qarşısındakı xana diaqonalla 2 yerə ayrılır və onun surətində "q"(qayıb) yazılır, məxrəci isə boş saxlanılır. Müəllim həmin şagirdlə növbəti 2 həftə ərzində kiçik summativ qiymətləndirmə aparır və onun nəticəsini məxrəcdə qeyd edir.
- 6.10.** Şagird I yarımildə böyük summativ qiymətləndirmədə iştirak etmədikdə, bir ay müddətində onun böyük summativ qiymətləndirmədə iştirakı təmin edilir. Şagird II yarımildə üzrlü səbəbdən böyük summativ qiymətləndirmədə iştirak etmədikdə, II yarımillik qiyməti çıxarılarəkən I böyük summativ qiymətləndirmədə aldığı qiymət həm də II böyük summativ qiymət hesab olunur. Şagirdin üzrsüz səbəbdən iştirak etmədiyi II yarımildəki böyük summativ qiymətləndirmənin nəticəsi yarımillik qiyməti çıxarılarəkən "0" qəbul edilir.
- 6.11.** Böyük summativ qiymətləndirmə vasitələri fənnin məzmunundakı əsas zəruri bilikləri əhatə etməklə daha çox tətbiqi bacarıqları yoxlamağa xidmət edir. Təhsil Nazirliyinin tövsiyələri və verdiyi nümunələr əsasında hər bir ümumi təhsil müəssisəsində qiymətləndirmə vasitələri bankı tərtib edilir.
- 6.12.** Summativ qiymətləndirmədə iştirak etməyən şagirdlər üçün yeni, lakin sinif üçün istifadə olunan tapşırıqlarla eyni səviyyəli qiymətləndirmə vasitələri hazırlanır.
- 6.13.** Şagirdin yarımillik qiyməti kiçik summativ (yarımillik ərzində keçirilən) qiymətləndirmənin nəticələri 40%, böyük summativ (yarımillik sonunda keçirilən) qiymətləndirmənin nəticələri 60 % hesab olunmaqla aşağıdakı düstur əsasında çıxarılır:

$$Y \equiv \frac{ksq_1 + ksq_2 + \dots + ksq_n}{n} \cdot \frac{40}{100} + BSQ \cdot \frac{60}{100}$$

Burada, Y - şagirdin I və ya II yarımil üzrə qiymətini, $ksq_1, ksq_2, \dots, ksq_n$ -şagirdin müvafiq yarımil ərzində kiçik summativ qiymətləndirmələrinin nəticələrini, n -müvafiq yarımildə keçirilən kiçik summativ qiymətləndirmələrin sayını, BSQ isə, I və ya II yarımildə keçirilən böyük summativ qiymətləndirmənin nəticəsini bildirir.

Şagirdin yarımillik və illik qiymətləri çıxarılarkən yuvarlaqlaşdırma qaydası tətbiq edilir.

Məsələn, şagird 1-ci yarımildə aparılmış kiçik summativ qiymətləndirmələrdə 3, 3, 4 və böyük summativ qiymətləndirmədə 3 qiymət aldıqda, onun yarımil üzrə qiyməti aşağıdakı kimi hesablanır:

$$Y_1 \equiv \frac{3+3+4}{3} \cdot \frac{40}{100} + 3 \cdot \frac{60}{100} = 1,3 + 1,8 = 3,1 \approx 3$$

Və yaxud, şagird 1-ci yarımildə kiçik summativ qiymətləndirmələrdən 2, 3, 3 və böyük summativ qiymətləndirmədən 3 aldıqda, onun yarımillik qiyməti aşağıdakı kimi hesablanır:

$$Y_1 \equiv \frac{2+3+3}{3} \cdot \frac{40}{100} + 3 \cdot \frac{60}{100} = 2,8 \approx 3$$

6.14. Şagirdin illik qiyməti aşağıdakı düsturla müəyyən edilir:

$$I = \frac{Y_1 + Y_2}{2}$$

Burada I - şagirdin illik qiyməti, Y_1 və Y_2 isə 1-ci və 2-ci yarımillər üzrə qiymətləridir.

Məsələn, şagirdin birinci yarımil üzrə qiyməti 3, ikinci yarımil üzrə qiyməti 4 olduqda, onun illik qiyməti

$$I = \frac{3+4}{2} = 3,5 \approx 4 \text{ olur.}$$

6.15. Summativ qiymətləndirmə sinfin bütün şagirdləri üçün eyni vaxt ərzində eyni çətinlik dərəcəsinə malik olan qiymətləndirmə vasitələri ilə aparılır. Summativ qiymətləndirmənin aparılması üçün vaxt sualların sayına uyğun olaraq müəllim tərəfindən müəyyənləşdirilir.

6.16. Qiymətlər şagirdin tapşırıqlara verdiyi düzgün cavabların sayına uyğun müəyyənləşdirilir. Sualların ümumi sayının 10%-nə qədər düzgün cavab verən "1", 10% daxil olmaqla 20%-nə qədər düzgün cavab verən "2", 20% daxil olmaqla 50%-nə qədər düzgün cavab verən "3", 50% daxil olmaqla 80%-nə qədər düzgün cavab verən "4", 80% daxil olmaqla 100%-nə qədər düzgün cavab verən şagird "5" qiymətlə qiymətləndirilir.

6.17. Summativ qiymətləndirmə şagird nailiyyətinin rəsmi qiymətləndirilməsidir və nəticələr 5 ballıq qiymət şkalası üzrə (1,2,3,4,5) rəqəmlə ifadə olunur və qiymətlər sinif jurnalına yazılır.